

چه کسانی از پاسخگویی در قبر معاف هستند

پرسش در قبر معمولاً برای این است که شخص قصوری داشته یا به تکلیف خود عمل نکرده است، از این رو او را در قبر مورد پرسش و بازجویی قرار می‌دهند. در این میان، انبیاء، شهدا و چند قشر دیگر مورد پرسش قرار نمی‌گیرند.

پرسش در قبر معمولاً برای این است که شخص قصوری داشته یا به تکلیف خود عمل نکرده است، از این رو او را در قبر مورد پرسش و بازجویی قرار می‌دهند. در این میان، انبیاء، شهدا و چند قشر دیگر مورد پرسش قرار نمی‌گیرند.

به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، عالم مردگان از جمله عوالمی است که همواره وقتی با آن مواجه می‌شویم سؤالات و ابهامات بسیاری برای ما به وجود می‌آید و هر فردی علاقه دارد بیشتر از این عالم بداند، چرا که مرگ از جمله مباحثی است که هر فردی روزی با آن دست به گریبان خواهد شد، همچنین حضرت رسول(ص) می‌فرماید: «اذا رایتم الربیع فاکثروا ذکر النشور»؛ هرگاه بهار را دیدید، بسیار یاد قیامت کنید.

آنچه در ادامه می‌آید سلسله مباحثی است که به طرح پرسش و پاسخ درباره مرگ و معاد می‌پردازد و برگرفته از کتاب «عالم برزخ؛ عالم حیات و زندگی» اثر حجت‌الاسلام اسدالله محمدی‌نیا از پژوهشگران حوزه علمیه قم است:

چرا دو فرشته کافر را «ناکر و نکیر» و فرشته مؤمن را «مبشر و بشیر» می‌نامند؟

شیخ مفید(ره) می‌گوید: دو فرشته الهی به نام ناکر و نکیر از جانب خداوند بر میت نازل می‌شوند و از پروردگار و پیامبر و امام و دین سؤال می‌کنند اگر به حق جواب داد، فرشتگان بازرسی میت را به فرشتگان نعمت تحویل می‌دهند و اگر از جواب دادن عاجز بود، او را به فرشتگان عذاب می‌سپارند.

در بعضی اخبار آمده است: اسم دو فرشته‌ای که برای سؤال در قبر بر مؤمن وارد می‌شوند مُبشر و بشیر، اسم دو فرشته‌ای که برای بازجویی کافر می‌آیند ناکر و نکیر است.

علت اینکه آن دو فرشته را ناکر و نکیر می‌نامند به این دلیل است که کافر منکر حق؛ خدا، روز قیامت و پیامبران بود، همچنین کافر هرچه آن دو فرشته از جانب خدا می‌آوردند را منکر می‌شد و خوشش نمی‌آمد. دو فرشته مؤمن را به این دلیل مُبشر و بشیر می‌گویند که این دو از جانب خداوند بشارت به رضایت خداوند از بنده‌اش و ثواب دائم می‌دهند.

این نامگذاری فرشته کافر و مؤمن به خاطر کارهای انسان‌های کافر و مؤمن بوده است.

* کسانی که در قبر مورد سؤال قرار نمی‌گیرند

پرسش در قبر معمولاً برای این است که شخص قصوری داشته یا به تکلیف خود عمل نکرده است از این رو او را در قبر مورد پرسش و بازجویی قرار می‌دهند تا با دلیل و استدلال او را محاکمه کنند اما افرادی که قصوری نداشته‌اند یا به سن تکلیف نرسیده‌اند مورد سؤال قرار نمی‌گیرند و آنها چند گروه‌اند:

- پیامبران و ائمه اطهار علیهم‌السلام

علامه مجلسی در جلد ششم بحارالانوار آورده است: پیامبران و ائمه اطهار(ع) چون معصوم بودند و تکالیف و وظایفشان را به بهترین صورت انجام داده‌اند مورد سؤال قرار نمی‌گیرند و شأن آنها بالاتر از این است که مورد سؤال قرار گیرند.

شاید در اینجا این سؤال مطرح شود اگر پیامبر مورد سؤال قرار نمی‌گیرد پس چرا قرآن کریم در آیه ششم سوره مبارکه «اعراف» می‌فرماید: «فَلْتَسْأَلْنِ الذِّینَ أُرْسِلَ إِلَیْهِمْ وَلْتَسْأَلْنِ الْمُرْسَلِینَ»؛ البته ما از اعمال همه امت‌ها و از پیامبران الهی سؤال خواهیم کرد.

با توجه به عصمت پیامبران و عدم کوتاهی در انجام وظیفه، سؤال از آنها سؤال تقریری(اقرار کردن) یا توبیخی نیست بلکه پرسش جنبه استشهادی دارد یعنی پرسش به عنوان شاهد قرار دادن آنها است. خداوند متعال به شهادت احدی نیاز ندارد اما

چون خداوند، پیامبران را گواهان و شاهدان روز حساب معرفی کرده است، انبیا را به عنوان شاهد می‌آورد.

- شهدا

شهید کسی است که برای دفاع از دین حاضر شد جان و آبرویش را بدهد و چنین کسی در عمل ثابت کرد که وابسته به چیزی جز خداوند نیست. وقتی وابسته به جز خداوند نبود، ظلم و تعدی هم ننموده که در قبر مورد سؤال قرار گیرد و اگر قصوری قبل از شهادت داشته آن را خداوند با فضل و رحمتش برخورد می‌کند مگر اینکه بدهی و حق‌الناس باشد.

حضرت رسول(ص) می‌فرماید: «لَمْ يُفْتَنَ فِي قَبْرِه»؛ شهید در قبرش مورد سؤال قرار نمی‌گیرد.

سؤال شد: چرا همه افراد در قبر مورد امتحان و سؤال قرار می‌گیرند جز شهید؟

حضرت فرمودند: شهید از زیر برق شمشیری که بالای سرش بود امتحانش را خوب داد و دیگر در عالم برزخ نیازی به پرسش ندارد.

-بچه‌ها، دیوانه‌ها و مستضعف فکری

این افراد هم در قبر مورد بازجویی قرار نمی‌گیرند چون حجت و دلیل بر آنها تمام نشده، بچه‌ها به حد بلوغ و تکلیف نرسیده‌اند، دیوانه‌ها هم که از عقل بهره نداشتند، کسانی که از جهت فکری ضعیف بودند هم همان حالت را دارند.

علامه مجلسی می‌گوید: بدان که مقتضای قواعد امامیه و شیعه و ظواهر روایاتی که گذشت و احادیثی که می‌آید سؤال در قبر در مورد کسانی است که به سن تکلیف نرسیده‌اند و از نظر عقل و ... کامل‌اند اما اطفال، دیوانه‌ها و مستضعفان فکری در قبر مورد سؤال قرار نمی‌گیرند.

نکته مهم:

این گروه نه سؤال قبر دارند و نه عذاب قبر و در مقابل هم چون عمل صالح و خوبی را هم انجام نداده‌اند از خداوند هم طلبی ندارند و مستحق بهشت هم نیستند.